

Tytuł:

Eksperytyza ornitologiczno - chiropterologiczna dla
termomodernizacji budynku Publicznej Szkoły Podstawowej im. płk
Witolda "Wichra" Kucharskiego, 3921E 39, 26-341 Błogie Rządowe,
gmina Mniszków w woj. Łódzkim

opracowała:

mgr inż. Agnieszka Pycińska

Podpis kierownika zespołu:

mgr inż. Elżbieta Mikula-Kocikowska

Data sporządzenia:

19 grudnia 2025 r.

BUDOWNICTWO I OCHRONA ŚRODOWISKA
Mariusz Kocikowski
97-300 Piotrków Tryb., ul. Filtrowa 26
tel.: 609-134-507
NIP 771-226-87-48

elzbieta.mikula@emka-pt.pl
tel. 696-369-605

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	3
2. PRZEPISY PRAWNE DOTYCZĄCE OCHRONY GATUNKOWEJ ZWIERZĄT W BUDYNKACH	3
3. OPIS TERENU PODDANEGO ANALIZIE PRZYRODNICZEJ	3
4. METODYKA	5
5. WYNIKI INWENTARYZACJI	6
A. WYNIKI BADAŃ ORNITOLOGICZNYCH	7
B. WYNIKI BADAŃ CHIROPTEROLOGICZNYCH	7
6. ZALECENIA I KOMPENSACJE	8
7. PODSUMOWANIE	8
8. LITERATURA	8

1. Wstęp

Opracowanie stanowi ekspertyzę ornitologiczną i chiropterologiczną Publicznej Szkoły Podstawowej im. płk Witolda "Wichra" Kucharskiego, 3921E 39, 26-341 Błogie Rządowe, gmina Mniszków w woj. Łódzkim przed zaplanowanym przedsięwzięciem z zakresu termomodernizacji. Budynek znajduje się na działce ewidencyjnej 554 obręb Błogie Rządowe, gmina Mniszków, powiat Opoczyński, woj. Łódzkie.

Opracowanie wykonano na podstawie przeprowadzonej w terenie inwentaryzacji gniazd i siedlisk chronionych gatunków zwierząt na budynku użyteczności publicznej przeznaczonym do termomodernizacji. Ekspertyza jest częścią postępowania mającego na celu zgodne z prawem ewentualne usunięcie gniazd i siedlisk gatunków chronionych, a także ich skompensowanie.

Zakres ekspertyzy ornitologicznej i chiropterologicznej obejmuje:

2. Przeprowadzenie szczegółowej kontroli budynku celem wykrycia gniazd i siedlisk chronionych gatunków ptaków.
3. Poszukiwanie potencjalnych i rzeczywistych siedlisk nietoperzy na zewnątrz (m.in. poszukiwanie odchodów na fasadzie budynku) i wewnątrz budynku (ewentualna kontrola strychów lub stropodachu jeśli są dostępne w celu poszukiwania hibernujących osobników).
4. Sporządzenie ekspertyzy ornitologicznej i chiropterologicznej wraz z dokumentacją fotograficzną i zobrazowaniem miejsc gdzie występują gniazda i siedliska chronionych gatunków.
5. W przypadku zaistnienia konieczności zniszczenia gniazd lub siedlisk ptaków lub nietoperzy przygotowanie wniosku do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska na odstąpienie od zakazów obowiązujących w stosunku do gatunków chronionych, w tym zgodę na zniszczenie ich gniazd i siedlisk.
6. Sporządzenie propozycji zakresu i miejsca przeprowadzenia kompensacji.
7. Sporządzenie zalecanego harmonogramu przeprowadzenia prac budowlanych w zakresie oddziaływującym na chronioną awi- i chiropterofaunę.

2. Przepisy prawne dotyczące ochrony gatunkowej zwierząt w budynkach

Konieczność uwzględniania obecności chiropterofauny i awifauny oraz ich ochronę w budynkach wynika z przepisów prawa polskiego oraz ich regulacje znajdują się w:

- Ustawa o ochronie zwierząt z dnia 21 sierpnia 1997 r. (t.j. Dz. U. z 2023 r.p oz. 1580.).
- Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1336, 1688, 1890.).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2022 poz. 2380).
- Prawo budowlane z dnia 7 lipca 1994 r. (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 682, 553, 967, 1506, 1597, 1681, 1688, 1762, 1890, 1963, 2029.).
- Kodeks karny z dnia 6 czerwca 1997 r. (Dz. U. 1997, poz. 553 ze zm.).
- Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie z dnia 13 kwietnia 2007 r. (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2187.).
- Ustawa Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. 2016, poz. 672 ze zm.).

3. Opis terenu poddanego analizie przyrodniczej

Opracowanie stanowi ekspertyzę ornitologiczną i chiropterologiczną Publicznej Szkoły Podstawowej im. płk Witolda "Wichra" Kucharskiego, 3921E 39, 26-341 Błogie Rządowe, gmina Mniszków w woj. Łódzkim przed zaplanowanym przedsięwzięciem z zakresu termomodernizacji. Budynek znajduje się na działce ewidencyjnej 554 obręb Błogie Rządowe, gmina Mniszków, powiat Opoczyński, woj. Łódzkie..

Inwestycja nie zwiększy barier ekologicznych, realizowana będzie w obszarze zurbanizowanym w pobliżu, sklepów oraz zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej. Inwestycja nie zwiększy barier ekologicznych ze względu na modernizację istniejącej zabudowy.

Fotografia 1 Teren inwestycyjny – elewacja północna oraz wschodnia

Fotografia 2 Teren inwestycyjny – elewacja południowa

Fotografia 3 Teren inwestycyjny

4. Metodyka

Dane z przedmiotowego opracowania pochodzą z własnych obserwacji (prace terenową), którą przeprowadzono dnia 16 grudnia 2025 r. Punktem wyjściowym, poprzedzającym wykonanie inwentaryzacji przyrodniczej, były prace kameralne, tj. analiza:

- literatury przyrodniczej dotyczącej omawianego terenu;
- materiałów kartograficznych;
- danych pochodzących z właściwej terytorialnie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, a także innych organów administracji publicznej;
- aktów prawnych regulujących funkcjonowanie form ochrony przyrody, na których planowane przedsięwzięcie jest zlokalizowane lub na które może oddziaływać;
- literatury naukowej odnoszącej się do wpływu planowanego przedsięwzięcia na środowisko przyrodnicze;
- innych danych ułatwiających określenie wpływu planowanej farmy fotowoltaicznej na poszczególne komponenty środowiska.

Do prac kameralnych wykorzystano oprogramowanie QGIS 3.40, które posłużyło do wytyczenia buforów na potrzeby inwentaryzacji, oraz obróbki pozyskanych danych terenowych i eksporcie w postaci map.

Wyszukiwanie i stwierdzanie siedlisk przyrodniczych oraz stanowisk w przypadku chronionych gatunków flory i fauny oparto na podstawie następujących aktów prawnych:

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (t.j. Dz.U. 2022 poz. 2380),

Dodatkowo podczas realizacji badań przyrodniczych wzięto pod uwagę rzadkie i zagrożone gatunki wymienione w poniższych dokumentach:

- Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce (Głowaciński Z. 2002),
- Polska czerwona księga zwierząt (Głowaciński Z., Nowacki J. 2004),
- Światowa Czerwona Lista Gatunków Zagrożonych IUCN (2017).

a) Metody zbierania danych ornitologicznych

Na terenie planowanej inwestycji wykonano kontrole 16 grudnia 2025 r. Obserwacjami objęto wszystkie ściany elewacji budynku wraz z otoczeniem, gdzie każdą ze ścian obserwowano za pomocą

lornetki. Podczas inwentaryzacji zbierano wszystkie dostępne informacje dotyczące występujących tu ptaków, w szczególności wyszukiwano zachowane gniazda, odchody, zmumifikowane pisklęta, ślady żerowania, wypluwki, półksiężycowate ślady pozostawione przez ogony ptaków pod otworami w elewacji oraz pióra. Ze względu na okres przeprowadzonej inwentaryzacji wyszukiwano rzeczywiste miejsca lęgowe (pozostały materiał gniazdowy), a także kierując się zasadą przezorności wyszukiwano miejsc potencjalnych, które mogą posłużyć, jako siedliska lęgowe dla ptaków w okresie lęgowym, jak np. otwory oraz ubytki w elewacji. W celu dokładniejszej obserwacji wykorzystano kamerę endoskopową posiadającą opcje rejestrowania obrazu w formie filmu oraz zdjęć (model INSKAM 112-2). Rzeczywiste oraz potencjalne miejsca lęgowe nanoszono na plan budynku. Elewacje przeszukiwano za pomocą sprzętu optycznego (lornetka Ecotone 10x42), oraz drona. Rzeczywiste oraz potencjalne miejsca lęgowe nanoszono na plan budynku. Zdjęcia wykonano za pomocą aparatu Nikon D7500, obiektyw AF-S NIKKOR 55-300 mm.

b) Analiza chiropterologiczna

Na terenie planowanej inwestycji wykonano kontrole 16 grudnia 2025 r. Dokonano oceny budynku pod kątem przydatności, jako kryjówka dla nietoperzy. Potencjalne miejsca zostały sprawdzone endoskopem mającym opcje rejestrowania obrazu w formie filmu oraz zdjęć (model MBG Line P30 3.9mm) w celu wykluczenia w tych miejscach obecności nietoperzy. Podczas kontroli poszukiwano również śladów, jakie mogły pozostawić nietoperze np. odchody, wytluszczenia na belkach oraz ścianach. W przypadku stwierdzenia wyłącznie odchodów można w przybliżeniu oszacować liczbę osobników korzystającą z danego schronienia.

Kontrolnie przed wejściem na strych przeprowadzono nasłuch poprzez rejestrację dźwięków przy użyciu detektora ultradźwiękowego Detektor LunaBat DFR-1 firmy Animal Sound Labs. Obsługuje on częstotliwość próbkowania 256K, umożliwia 12-bitowe nagrywanie pliku wav w pełnym spektrum i obejmuje zakres nagrywania od 8 kHz do 125 kHz. Detektor w czasie rzeczywistym analizuje i oznacza do gatunku nagrane nietoperze.

5. Wyniki inwentaryzacji

Opracowanie stanowi ekspertyzę ornitologiczną i chiropterologiczną Publicznej Szkoły Podstawowej im. płk Witolda "Wichra" Kucharskiego, 3921E 39, 26-341 Błogie Rządowe, gmina Mniszków w woj. łódzkim przed zaplanowanym przedsięwzięciem z zakresu termomodernizacji. Budynek znajduje się na działce ewidencyjnej 554 obręb Błogie Rządowe, gmina Mniszków, powiat Opoczyński, woj. łódzkie.

To obiekt dwukondygnacyjny, w części podpiwniczony, wolnostojący, rzut budynku ma kształt litery L. Poddasze w budynku szkolnym to dwa pomieszczenia użytkowe w zachodniej części budynku szkolnego. Na poddaszu znajdują się ławki, krzesła, oraz dekoracje które nie są użytkowane od dłuższego czasu. Betonowa konstrukcja dachu nie jest zastąpiona materiałem izolacyjnym. Wyjście techniczne na dach jest zabezpieczone bez otworów. Dach jest budynku szkoły jest czterospadowy, dach budynku Sali gimnastycznej jest dwuspadowy.

Elewacja obiektu jest w średnim stanie technicznym, okna wykonane są z profili PCV bez okiennic, otwory wentylacyjne w całości są zabezpieczone. Na otworach kominowych założone są siatki.

W opierzeniu budynku stwierdzono niewielkie otwory i ubytki. Budynek posiada wykonane obróbki blacharskie, m.in. pod parapetami i przy rynnach przy których nie stwierdzono większych otworów czy szczelin.

Rysunek 1 Teren inwestycyjny

a. Wyniki badań ornitologicznych

Względnie dobry stan elewacji analizowanego budynku oraz nieliczne płytkie ubytki nie zapewniają odpowiednich warunków siedliskowych dla ornitofauny. Nie stwierdzono obecności piór, pozostałości gniazd ani odchodów na elewacji.

Oględziny budynku nie wykazały, aby obiekt stanowił miejsce lęgowe awifauny od zewnątrz. Nie stwierdzono potencjalnych miejsc lęgowych.

W dniu inwentaryzacji oględziny budynku nie wykazały, aby obiekt stanowił miejsce lęgowe awifauny od zewnątrz. Nie stwierdzono potencjalnych miejsc lęgowych.

b. Wyniki badań chiropterologicznych

Badany budynek to obiekt dwukondygnacyjny, w części podpiwniczony, wolnostojący, rzut budynku ma kształt litery L. Poddasze w budynku szkolnym to dwa pomieszczenia użytkowe w zachodniej części budynku szkolnego. Na poddaszu znajdują się ławki, krzesła, oraz dekoracje które nie są użytkowane od dłuższego czasu. Betonowa konstrukcja dachu nie jest zasłonięta materiałem izolacyjnym. Wyjście techniczne na dach jest zabezpieczone bez otworów. Dach jest budynku szkoły jest czterospadowy, dach budynku Sali gimnastycznej jest dwuspadowy.

Piwnice są zagospodarowane, a wszystkie okna do nich prowadzące są szczelne i uniemożliwiają dostanie się zwierząt do wnętrza. Dlatego nie mogą one stanowić schronienia nietoperzy w żadnym okresie.

Elewacja obiektu jest w średnim stanie technicznym, okna wykonane są z profili PCV bez okiennic, otwory wentylacyjne w całości są zabezpieczone. Na otworach kominowych założone są siatki.

Prowadzone w grudniu (wg. wyżej opisanej metodyki) badania mogą dostarczyć wyrzutowych jedynie danych dotyczących występujących na obszarze działki nietoperzy w okresie hibernacji. Nie stwierdzono na terenie inwestycji odchodów świadczących o obecności chiropterofauny w okresie letnim.

W opierzeniu budynku nie stwierdzono szpar czy otworów stanowiących dogodne miejsca ukrycia. Istniejące szczeliny sprawdzono kamerą endoskopową.

Budynek posiada wykonane obróbki blacharskie, m.in. pod parapetami i przy rynnach przy których nie stwierdzono większych otworów i szczelin.

Po dokonaniu oględzin budynku nie stwierdzono, aby obiekt objęty opracowaniem w chwili obecnej był wykorzystywany przez nietoperze.

Z zewnątrz nie stwierdzono otworów i ubytków w linii stropodachu, a tym samym możliwości wlotu awifauny i chiropterofauny.

6. Zalecenia i kompensacje

Ze względu na brak stwierdzeń w czasie inwentaryzacji miejsc lęgowych awifauny oraz potencjalnych miejsc lęgowych w analizowanym budynku, a także brak śladów bytowania nietoperzy, nie są potrzebne działania kompensujące, gdyż w ramach planowanych prac nie zostaną zniszczone siedliska ornitofauny i chiropterofauny. W przypadku znalezienia w czasie prowadzenia prac jakiegokolwiek gatunku w fazie lęgów należy zaniechać prowadzenia prac i niezwłocznie skontaktować się z ornitologiem lub chiropterologiem, który zdecyduje o dalszym sposobie postępowania.

7. Podsumowanie

Opracowanie stanowi ekspertyzę ornitologiczną i chiropterologiczną Publicznej Szkoły Podstawowej im. płk Witolda "Wichra" Kucharskiego, 3921E 39, 26-341 Błogie Rządowe, gmina Mniszków w woj. łódzkim przed zaplanowanym przedsięwzięciem z zakresu termomodernizacji. Budynek znajduje się na działce ewidencyjnej 554 obręb Błogie Rządowe, gmina Mniszków, powiat Opoczyński, woj. Łódzkie.

Badaniami objęto cały budynek wraz z salą gimnastyczną, a także zwrócono uwagę na otoczenie wokół analizowanego obiektu. Uzyskane wyniki pozwoliły stwierdzić, iż budynek nie stanowi obecnie miejsca lęgowego ptaków oraz miejsca bytowania nietoperzy. Działania kompensujące opisano w rozdziale numer 6. Należy mieć na uwadze, iż w trakcie prowadzenia prac niezależnie od pory roku można natrafić na przebywające w budynku nietoperze i ptaki, a w takim przypadku należy skonsultować się z ornitologiem bądź chiropterologiem w zależności od zwierzęcia, które zostanie stwierdzone.

8. Literatura

1. Chylarecki P., Jawińska D. 2007. Monitoring Pospolitych Ptaków Lęgowych
2. Chylarecki P., Sikora A., Rohde Z., Gromadzki M., Neubauer G. 2007. Atlas rozmieszczenia ptaków lęgowych Polski 1985-2004, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań.
3. Grzeniewski M. 2010. Gdzie, jak i kiedy wieszać skrzynki lęgowe dla ptaków. Administrator 5/2010.
4. Indykiewicz P., Barczak T. i Kaczorowski G. (red.) 2001. Bioróżnorodność i ekologia populacji zwierzęcych w środowiskach zurbanizowanych. Nice, Bydgoszcz 2001.
5. Kus K., Staniaszek M., Szczepaniak P., 2010. Ptaki w budynkach. Remonty i docieplenia w zgodzie z przepisami ochrony przyrody, Kielce.
6. Luniak M. 2010. Ptaki w budynkach. Stołeczne Tow. Ochrony Ptaków, Warszawa.
7. Sachanowicz K., Ciechanowski M., 2008. Nietoperze Polski.
8. Szokalski M., Wojtatowicz J. 1989. Ptaki w ogrodzie. PWRiL, Warszawa.
9. Tomiałojć L., Stawarczyk T. 2003. Awifauna Polski. Rozmieszczenie, liczebność i zmiany. 36 PTTP „pro Natura”, Wrocław.
10. Wylęgała P., Dzieciolowski R., Jaros R., Kepel A. 2008. Standardy montowania ukryć dla ptaków i nietoperzy jako element prac dociepleniowych. Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra”, Poznań.
11. Zyskowski D., Zielińska D. 2014. Przewodnik do inwentaryzacji oraz ochrony ptaków i nietoperzy związanych z budynkami, Federacja Zielonych GAJA, Szczecin.
12. www.monitoringptakow.gios.gov.pl